

JEŽÍŠ - BŮH VŠEDNÍHO DNE

Lk 2,1-8

Vánoční atmosféra vs. příběh evangelia

Jak jste prožili letošní Vánoce? Jak obecně prožíváte Vánoce? Asi to máme nastaveno všichni podobně. Cítíme, že Vánoce jsou zvláštní a krásný čas. Smíme spočinout mezi blízkými, vzájemně se obdarovat a také spočinout u tiché radosti přicházející z Betléma.

Je to ale vlastně trochu zvláštní. Vánoční atmosféra jen pramálo připomíná atmosféru těch prvních Vánoc, kdy se narodil Kristus. Kdybychom se chtěli o těchto svátcích přiblížit náladě evangelia, museli bychom jít za svými všedními starostmi a nést tíhu starostí a všelijakých nejistot. V takových kulisách se totiž vánoční příběh evangelia odehrává. Pravda, byly tam i slavnostní vstupy: anděl, který navštívil Marii, andělé, kteří se zjevili pastýřům, nakonec i cizí mudrci, kteří se přišli klanět Ježíši. To byly záblesky něčeho slavného, že narození Ježíše není tak úplně obyčejnou věcí. Ale jinak je celková nálada vánočního evangelia spíše o všedních starostech a problémech.

Vyšlo nařízení od císaře Augusta

Co se tedy vlastně dělo. Nacházíme se v Galileji a Judeji přelomu letopočtu. Lukáš připomíná, že „*vyšlo nařízení od císaře Augusta, aby byl po celém světě proveden soupis lidu*“ (v. 1). Je nazván „prvním majetkovým soupisem“. Šlo tedy - o co jiného - o peníze. Císař Augustus si tím chtěl udělat přehled o tom, kolik může z kterých provincií očekávat daní. To vyvolávalo mezi Židy mnohou nelibost. Už tak je to nepřijemná byrokratická záležitost. A obzvlášť když sčítání prováděli zástupci okupační římské moci. Židé to považovali za projev arogance a poroby. NZ mluví ještě o jednom sčítání lidu a píše o něm toto: „*ve dnech soupisu povstal Judas Galilejský a strhl za sebou lid; také on zahynul a jeho stoupenci byli rozehnáni*“ (Sk 5,37). Prostě sčítání lidu nařízené z Říma vyvolávalo mezi Židy značné napětí, které vyvolávalo i různé nepokoje a bouře. Nicméně se toto nařízení splnit muselo. Řečtina pro to nařízení používá slovo „dogma“. Přes to prostě vlak nejede. Ať se to Židům líbilo nebo ne, musel být soupis proveden.

Ovšem ten soupis za císaře Augusta byl poměrně komplikovanou věcí pro logistiku. Čteme tam totiž, že „*všichni se šli dát zapsat, každý do svého města*“ (v. 3). Jinými slovy, každý se šel zapsat do města odkud pocházel. Dovedeme si to představit, co toto byrokratické nařízení muselo asi vyvolat? Malé stěhování národů. I když lze předpokládat, že se tehdy lidé daleko více drželi místa svého původu, rozhodně více než dnes, přece bylo asi hodně těch, kdo se během života stěhovali a museli se teď dostavit do svého rodiště. Nastávají přesuny a s nimi zákonitý zmatek. Svět je v pohybu, protože majetkový soupis vyhlásil Augustus po „celém světě“. Tím byla rozsáhlá Římská říše, která zahrnovala celé Středomoří i značnou část Evropy.

A v tom obrovském moři národů a byrokratických nařízeních se jako malinká kapka ztrácí ta prostá dvojice. Má namířeno ze severu, z Galileje, dolů na jih, do Judska a do Betléma. Jsou to Josef s Marií. Jejich situace je o to komplikovanější, že císařovo nařízení přišlo v naprosto nevhodnou dobu. Marie má za chvíli porodit. Nicméně císařské „dogma“ je chladně neosobní. Nehledí nalevo, napravo. Pokud můžeš chodit, tak jdi. A tak jdou. Musí.

A pak se stane to, čeho se podvědomě určitě obávali: „*Když tam byli, naplnily se dny a přišla její hodina*“ (v. 6). Naprosto nevhodné načasování. V Betlémě to asi vře jako v úle. Všude plno lidí, zmatku, hluku a napětí. Nikde místa k spočinutí. Všude je obsazeno. Tak je právě narozený Ježíš uložen do žlabu pro dobytek.

Nedůstojné útočiště, které přináší nepohodu, se za chvíli dokonce změní v přímé ohrožení, když se do věci přimontuje král Herodes. V paranoickém strachu o trůn nařizuje povraždit všechny betlémské chlapce do dvou let věku, neboť se dozví, že se tam právě narodil Mesiáš. A tak se čerstvá rodinka stává rodnou běženců, rodnou na útěku. Prchají náročnou vyčerpávající cestou do Egypta. To jen málo připomíná pokojnou krásu našich Vánoc. Ale neříkám to na obžalobu našeho způsobu slavení. Vůbec ne. Chci ale poukázat na to, že ta těžce nesváteční nálada vánočního evangelia je pro nás velkým povzbuzením. Ten příběh nám totiž chce ukázat jednu nesmírně důležitou věc. A to, že v Ježíši nepřichází Bůh jen pro sváteční dny, ale jako Bůh „všedního dne“, Bůh „do nepohody“, Bůh, který se vtělil do našich všednodenních starostí, ba dokonce se vtělil do toho, co přímo ohrožuje náš život.

Ježíš - Bůh všedního dne

Kdyby se Ježíš narodil v šarlatu, hedvábí a sametu, v měkké postýlce někde v paláci, opečováván zástupy služebnictva se všemi těmi komornými, lokaji, kojnými, felčary a správci, chráněn hradní gardou, jistě by to lépe odpovídalo jeho důstojnosti, velikosti a slávě. Vždyť se narodil Boží Syn! Ale on se narodil chudým rodičům, do rodiny řemeslníka a to v značně nesnadné době všeho toho zmatku a nepohodlí daného

soupisem lidu. A pak ještě ten vražedný úlet Herodův, který to všechno dovršuje.

Krajky a pohodlí by možná lépe odrážely Ježíšovu slávu. Ale nám by byl dosti cizí a vzdálený. A o to právě jde v evangeliu, že Ježíš přišel proto, aby byl s lidmi jako Boží naděje, pomoc a záchrana ve všech našich zápasech života. Každý z nás žijeme své všední životy. Každý z nás se různě potýká se svou prací, se vztahy v rodinách, na pracovištích, doléhá na nás každodenní stres jak obстоjíme, jak zvládneme věci, které nás čekají. Všichni známe také nepohodu při jednání s všelijakými úřady a úředníky. Čekáme ve frontách na poště, v kolonách na silnicích, nelibě trávíme hodiny v čekárnách lékařů. Snažíme se přežít všechn ten tlak a nároky, které jsou na nás kladeny. A někdy nám nejde o nic jiného než o to „přežít“ den za dnem všechno to všední, šedé, stereotypní, často neuspokojivé. Večer usínáme únavou u zpráv a ráno zase to celé nanovo. Práce, nákupy, svačiny, něco uvařit, něco poklidit, podepsat žákovskou, dohlédnout na úkoly. Jsme napjatí, trápí nás migrény, ztuhlé šíje, bolavá záda. A není vyhnutí. Zítra si to dáme znovu, a pak zase a tak dále rok za rokem. Možná to líčím příliš pesimisticky, příliš jednostranně. Vždyť také máme soboty a neděle a dovolenou a svátky - nakonec i ty Vánoce. Ale myslím, že jsme převážně právě lidmi obyčejného všedního dne; často uspěchaného, ustaraného a únavného dne.

Jakou nadějí by nám byl Kristus zrozený v blahobytu, teple, bezpečí a bezpracného živobytí? To by byl Bůh pro smetánku, to by byl Bůh pro vyvolené, pro elitu. To by byl Bůh pro Heroda a Augusta. Takto se ovšem Kristus nenarodil. Narodil se jako Bůh všedního dne a jako Bůh obyčejných lidských starostí a obyčejných lidských životů.

Ap. Pavel mluvil o Kristově „sebevyprázdňení“: „*sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí. A v podobě člověka se ponížil, v poslušnosti podstoupil i smrt, a to smrt na kříži*“ (Fp 2,7-8). To jsou důležitá slova. Ježíš nepřišel proto, aby vystavoval na odív a přijímal poctu za to, že je roven Bohu. Naopak: sám sebe zmařil, stal se služebníkem, ponížil se. Ježíšova cesta je cestou sebevyprázdňení. Ne ovšem bezdůvodného. Byla to cesta lásky, cesta za člověkem, cesta do všech lidských úskalí, neklidu, nejistoty, únavy. Byla to cesta do bídy lidského hřichu, ztráty smyslu, beznaděje. Tímto směrem ukazuje vánoční evangelium. Právě tím, že se Ježíš rodí „na cestě“, bez přístřeší, pod tlakem císařského nařízení a nakonec je ještě na útěku, právě tím je jasně zjeveno, že zde přichází někdo, kdo se s námi plně identifikuje s naší cestou, naší nouzí, naším ohrožením a naší tíhou všedního dne.

Autor listu Židům píše: „*Proto musil být ve všem jako jeho bratří, aby se stal veleknězem milosrdným a věrným v Boží službě a mohl tak smířit hříchy lidu*“ (Žd 2,17). Musel být **ve všem** jako jeho bratří. „Ve všem“ - tedy se vším všudy jako my, obyčejní lidé. A to proto, aby se stal „veleknězem milosrdným a věrným“. Bůh na nebesích chtěl nechtěl zůstává Bohem tak trochu vzdáleným. Ale Bůh, který se ve všem stal jako my lidé, to je něco nového, to je radostné poselství, že naše všední životy nabývají nového smyslu a vidíme jej v docela novém světle. Poselství, že Bůh se stal člověkem, neznamena jen, že kdysi žil Ježíš jako člověk. Co by nám to bylo platné, že kdysi kdesi žil Bůh jako člověk. To bylo tehdy. Co my dnes po 2000 letech? Kristovo vtělení je ale trvající skutečnost. Znamená, že Bůh je vtělen v našem lidství, v lidství každého z nás. Kristus nebyl jen s apoštoly v roce 30 n.l. On je také s námi a vás a pro nás. On je přítomen v každém, okamžiku našeho života. A to je naše naděje, to je naděje vánočního evangelia. Bůh se stal člověkem, aby už napořád zůstal přítomen v životě a prožívání člověka. A tak můžeme Krista najít a zakusit nejen o svátcích a v nějaké zvláštní duchovní atmosféře, ale také a především ve všem běhu, nejistotě, trápení, únavě všedního dne.

Závěr

Na příběhu o narození Krista je vlastně kouzelné právě to, že v tom žádné zvláštní kouzlo není! Je to příběh všedního dne a všedních patálií. Augustus, Hroderes, byrokracie, cestování, nepohoda, porod, plenky. To je příchod Kristův. Ale právě tím se nám příběh evangelia může stát velmi blízkým. Je to příběh pro všední den, nejen pro to krásné, ale krátké slavení. Bůh je v Kristu Bohem nejen svátků, ale především Bohem všedního dne. Tam se narodil a tam je s námi.

Není tedy třeba se ochuzovat o kouzelnou atmosféru Vánoc. Slavíme Boží pokoj a radost, která k nám přišla. Ale neomezujme se jen na Štědrý den a Boží hod. Prožívejme Kristovo narození každý den. I v ty dny, které jsou nudné, únavné, šedé a všední. Právě tam na nás čeká ten, který se stal člověkem, právě tam na nás čeká Kristus - nevšední Bůh pro všední dny.